

виклики в контексті розбудови НУШ : матеріали міжрегіональної науково-практичної інтернет-конференції, Северодонецьк-Полтава, 19 квітня 2023 р.

5. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. №2145-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення : 05.11.2023).

Лебедик Леся Вікторівна,

доктор педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри мистецтвознавства та позашкільної освіти
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка,
м. Полтава

ПРОЄКТУВАННЯ ФОРМ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ

В умовах війни великого значення набуває підготовка майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти на основі проєктування форм організації їхнього навчання. Дослідження проблеми проєктування форм організації навчання майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти в умовах війни можуть базуватися на працях з дидактики С. Гончаренка, Р. Гуревича, О. Дубасенюк, І. Зязюна, В. Ковальчук [1], І. Осадченко [7], В. Стрельнікова [4–5; 8–14], І. Трубавіної, Л. Хомич та ін. У цих тезах звернемо увагу на можливості проєктування сучасних форм і технологій навчання майбутніх педагогів для закладів позашкільної освіти на основі наших попередніх напрацювань [2; 3, с. 149–157; 4, с. 49–53; 5; 6, с. 98–100; 14, с. 128–157].

Форми організації навчання майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти (як конструкції окремих складників цілісного освітнього процесу) проєктуються з метою забезпечення співробітництва викладачів і студентів у навчальній діяльності. Виділимо такі: 1) фронтальні форми організації навчання;

2) групові – організація навчання студентів у постійних групах;
3) бригадні – організація навчання студентів у тимчасових групах;
4) кооперативно-групові – кожна мікрогрупа майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти виконує та інформує всю студентську групу про частину спільного завдання;
5) диференційовано-групові – організація навчання їх у групах зі схожими можливостями; 6) парні – робота студентів у парах (постійних і змінних); 7) індивідуальні, індивідуально-групові форми навчання.

Інноваційні форми і технології підготовки педагогів для закладів позашкільної освіти реалізують індивідуальне пізнання і спільний пошук відповідей на завдання. Доцільним є оптимальне поєднання форм організації навчання: 1) індивідуальних, коли кожен студент самостійно виконує спільне завдання для групи; 2) індивідуальних, коли сам студент виконує окреме завдання; 3) групових, у різних варіантах; 4) фронтальних форм навчання.

Лекція, як форма організації навчання майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти, суттєво трансформується: зміст розглядається оглядово чи методом поглибленого навчання; майбутні педагоги закладів позашкільної освіти готуючись до лекцій: 1) вивчають теоретичний блок модулю, 2) готують відповіді на запитання, проблемні завдання; 3) на лекційному занятті аналізують їх; 4) обговорюють з викладачем [5; 6, с. 98–100; 8; 10 та ін.].

Проектування проблемних лекцій передбачає створення проблемних ситуацій, які викликають у майбутнього педагога закладу позашкільної освіти подив, здивування, бажання вирішити проблемну ситуацію; зміцнюється його пізнавальна мотивація; реалізується переважно фронтальна форма навчання; однак мають місце групова й індивідуальна форми навчання [5; 8; 10 та ін.].

Практичні заняття, як форма організації навчання майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти, готують їх до проектування, приміром, роботи гуртка (відпрацьовується уміння

складати план гуртка – тема заняття гуртка; його мета – навчальна, виховна, розвивальна; тривалість заняття, контингент вихованців; зміст матеріалу для вивчення на гуртку; методи, засоби, технології заняття гуртка; форми організації заняття гуртка; контроль, оцінювання і корекція вмінь дітей [3, с. 149–157; 6, с. 98–100; 14, с. 128–157].

Проектування форм організації навчання майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти в умовах війни забезпечить: розвиток у суб'єктів освітнього процесу смислових мотивів пізнавальної діяльності; потребу в нових знаннях; пізнавальний інтерес; емоційно позитивне і добровільне навчання; стимулювання і підтримку вольових зусиль; розвиток цінностей групи; можливості для розвитку кожного майбутнього педагога.

Список використаних джерел:

1. Ковальчук В. А. Педагогічне партнерство як основа розвитку сучасної системи освіти та інституту сім'ї. *Теоретико-практичні засади партнерської взаємодії соціономічної та освітньої сфер* : зб. наук. праць за матер. міжрегіонального науково-методичного онлайн-семінару, Хмельницький, 26 квіт. 2022 р. / за ред. Л. О. Данильчук. Хмельницький : 2022. С. 89–93.

2. Лебедик Л. В. Інноваційні модульні технології формування й розвитку громадянської культури в умовах нової української школи. *Формування громадянської культури в новій українській школі: традиційні та інноваційні практики* : зб. наук. ст. / за заг. ред. Г. Л. Єфремової, С. М. Луценко. Суми, 2022. URL: <https://cutt.ly/wJ9OZAJ>

3. Лебедик Л. В. Підготовка керівників гуртків до роботи з обдарованими дітьми в системі післядипломної педагогічної освіти. *Проектування розвитку та психолого-педагогічного супроводу обдарованої особистості в умовах воєнного стану* : матеріали наук.-практ. онлайн-конф. Київ, 23–25 черв. 2022 р. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2022. С. 149–157.

4. Лебедик Л., Стрельніков В. Інтерактивні технології навчання майбутніх фахівців у сфері соціальної роботи. *Імідж сучасного педагога*. 2020. №4 (193). С. 49–53.

5. Лебедик Л. В., Стрельніков В. Ю., Стрельніков М. В. Сучасні технології навчання і методики викладання дисциплін : навчально-методичний посібник для слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти. Полтава : АСМІ, 2020. 303 с.

6. Лебедик Л. В. Технології підготовки майбутніх фахівців-педагогів системи професійної та технологічної освіти до роботи в закладах позашкільної освіти. *Науково-дослідна робота в системі підготовки фахівців-педагогів у природничій, технологічній і комп'ютерній галузях* : матеріали ІХ Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. 21-22 верес. 2023 р. Запоріжжя : БДПУ, 2023. С. 98–100.

7. Осадченко І. І. Теорія і практика ситуаційного навчання у підготовці майбутніх учителів початкової школи : монографія. Умань : Жовтий О. О., 2011. 414 с.

8. Стрельніков В. Ю. Інноваційні технології навчання : методичний посібник. Полтава : РВВ ПУСКУ, 2004. 31 с.

9. Стрельніков В. Ю. Можливості кооперативного навчання для формування й розвитку громадянської культури молоді. *Формування громадянської культури в Новій українській школі: традиційні та інноваційні практики* : збірник матеріалів конф. / за заг. ред. Г. Л. Єфремової, С. М. Луценко, Л. П. Іващини. РВВ СОІППО, Суми, 2020. С. 174–179.

10. Стрельніков В. Ю. Педагогічні основи забезпечення особистісного і професійного розвитку студентів засобами інноваційних технологій навчання : монографія. Полтава : РВВ ПУСКУ, 2002. Кн. 1. 295 с.

11. Стрельніков В. Ю. Техніки нейролінгвістичного програмування для створення кооперативних взаємин зі студентами. *Превентивна безпека людини в сучасних умовах* : матеріали Міжвузівського круглого столу, присвяченого Всесвітньому дню охорони праці. м. Полтава, 28 квіт. 2017 р. Полтава : ПУЕТ, 2017. С. 26–28.

12. Стрельніков В. Ю. Технології «діадної взаємодії» та ситуаційного навчання студентів. *Педагогічні науки*. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2018. Вип. 71. С. 34–38.

13. Стрельніков В. Ю. Формування колективного суб'єкта у інтенсивному кооперативному навчанні майбутніх економістів. *Науковий вісник ПУЕТ. Серія : Економічні науки*. 2012. № 6 (51). С. 200–205.

14. Lebedyk L., Strelnikov V.. Educational space of continuous education of teachers: a facilitating approach. *Educational space: post-non-classical perspectives* / Eds. D. Kamenova, S. Arkhypova. Varna : Varna university of management, 2023. P. 128–157.

Мешко Галина Михайлівна,
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки та менеджменту освіти
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль

Гавришок Олег Борисович,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ФАХІВЦЯ: СТАН СУЧАСНОГО НАУКОВОГО ДИСКУРСУ

Важливою проблемою у формуванні фахівців у будь-якій сфері є набуття ними комплексу компетентностей, необхідних для майбутньої професійної діяльності. Окрім знань і вмінь, безпосередньо пов'язаних зі сферою майбутньої діяльності, важливим аспектом є психологічна готовність до роботи у певній сфері, складником якої є відповідальне ставлення до роботи, до своїх обов'язків, тобто професійна відповідальність майбутнього фахівця. Протягом останніх років проблемі професійної відповідальності у підготовці фахівців, та у процесі їх діяльності присвячено низку досліджень. Метою нашої публікації є аналіз стану дослідженості у науковій літературі проблеми формування професійної відповідальності фахівця.

Проблема особистісної і соціальної відповідальності знайшла відображення у низці праць вітчизняних і зарубіжних